

Вечори у системі позакласної роботи з літератури

Літературні вечори найчастіше проводяться з учнями старшої вікової групи (9—11 класи). Вони можуть носити найрізноманітніший характер: присвячені ювілеєві письменника чи поета, висвітленню у літературі різних країн або однієї крайни тільки різних епох певної теми; будь-якій літератузнавчій темі чи творчості окремо взятого письменника. Палітра тематики для організації й проведення вечорів з зарубіжної літератури дуже багата. Назвемо кілька з них.

Загальна мета синтезується у наступний перелік: поглиблене вивчення життя і творчості письменників; формування світогляду; ґрунтованого на толерантності ставлення до інших, досягнення окремих виховних завдань; зацікавлення науковою та науково-популярною літературою; розвиток естетичних смаків (декламація, спів, хореографія тощо); удосконалення культури поведінки й мовлення; виховання постійного потягу до пошуку в світі наук.

Робота розпочинається з пошуку ідеї, створення організаційної групи, формування теми, створення сценарію, клопіткої роботи до його втілення.

На захід із зарубіжної літератури варто запрошувати студентів із зарубіжних країн, що навчаються в вузах, носіїв іноземної мови, яка звучатиме на вечорі або учнів, що вивчають іноземну мову й досконало володіють нею.

Пропонуємо матеріали літературного вечора поезії на тему “Через віки з любов’ю”.

ЧЕРЕЗ ВІКИ З ЛЮБОВ’Ю

Вечір поезії доречно проводити на передодні чи у день святого Валентина. Тексти, які будуть використовуватися, підбираються довільно. Єдине, на що необхідно звернути увагу у процесі відбору текстів — уподобання учителя та учнів та мету, поставлену до заходу.

Важливо, щоб на усіх етапах підготовки та проведення свята учні приймали найактивнішу участь (разом з учителем писали сценарій, підбирали літературні тексти, музичний матеріал, готували декорації та костюми, якщо такі будуть потрібні для реалізації мети). Компонуючи літературний матеріал слід звернути увагу не лишень на переклади але й на оригінали окремих літературних полотен. Допомогти цьому мають учителі іноземних мов.

Покращить емоційне сприйняття поетичної лірики музика, тому підбору музичних творів слід приділити особливу увагу. Серед використаних можуть бути твори Френсіса Гойя, Мішеля Ліндгрена, Поля Морія, Карлоса Роккі, Джеймса Ласта тощо.

У загальну канву вечора бажано ввести нелітературні конкурси. Серед них можуть бути:

- конкурс на краще оформлення валентинки;
- конкурс знавців квітів;
- конкурс галантних кавалерів.

Звучить музика Мішеля Ліндгрена. Учениця читає у відкритій книзі.

Учениця. Вічно юна, дивно прекрасна богиня кохання Афродіта. Вона пробуджує в серцях богів і смертних кохання. Її влада над світом безмежна.

Ніхто не може втекти від її влади — навіть боги. Висока, струнка з ніжними рисами обличчя, м'якою хвилею золотого волосся, що, як вінець лежить на її прекрасній голові. Афродіта — втілення божественної краси й нев'янучої юності. Коли вона йде, у сяйві своєї краси, в запашних шатах, тоді яскравіше світить сонце, пишніше розквітають квіти. Дикі лісові звірі біжать до богині з лісових хащ. До неї зграями злітаються птахи, коли вона проходить лісом, а леви й пантери, барси та ведмеді лагідно лащатся. Спокійно йде серед диких звірів Афродіта, горда з своєї променистої краси. Її супутниці Ори і Харіти, богині краси і грації, прислуговують їй. Вони одягають богиню в розкішні шати, зачісують її золоте волосся, вінчають її голову виблискуючою діадемою.

Яка ж ти чарівна, золотосяйна Афродіто. Якби з тобою зустрівся.

Книжка закривається. Читачка закриває очі і засинає. До неї підходить з голубого туману золотосяйна богиня.

Афродіта.

Ти кликала мене? Привіт.

*Я рада зустрічі із смертною,
земною правнучкою милої Єлени
чи Пенелопи, чи йще когось.*

*Богині ж бо не гоже приходити
до смертних в гості. Що ж,
до тебе я у сон прийшла, і це
спростовує мою появу.*

*Я розповім тобі сьогодні про любов,
про мого сина, юного Ерота.*

*Про те, як влучно він вражав богів,
І як коханням смертних полонив.*

*Та перше розповідь моя про себе,
про щастя та нещастя Афродіти.*

На фоні музики читець виразно зачитує текст "Адоніс", а члени танцювальної групи виконують пантоміму, яка відповідає тексту. Пантоміма супроводжується музикою.

Читець. Афродіта, горда богиня з Олімпу покохала сина царя Кіпру, Адоніса. Ніхто з смертних не був рівний йому красою, він був кращий за богів-олімпійців. Поряд з ним Афродіта забула і Патмос, і квітучу Кіферу, і світлий Олімп. Увесь час проводила вона з юним Адонісом. З ним полювала в горах і лісах Кіпру.

Забула Афродіта про свої золоті оздоби, про свою красу, впиваючись солодкими нектарами кохання. Та ослухався богині Адоніс, і, поранений розлюченим вепром, помер від страшної рани.

Дізнавшись про смерть Адоніса, переповнена невимовним горем, Афродіта пішла в гори Кіпру шукати тіло улюбленого юнака. По стрімких гірських кручах, серед похмурих ущелин, по краях глибоких прірв ішла Афродіта. Гостре каміння і колючки тернини поранили ніжні ноги богині. Краплі її крові падали на землю, лишаючи слід усюди, де вона проходила. Нарешті знайшла Афродіта Адоніса. Гірко плакала вона над загиблим юнаком. Щоб назавжди на землі залишилася пам'ять про нього, наказала Афродіта виростити з крові Адоніса ніжну анемону. Та горе не минало. Тоді, зглянувшись на богиню Зевс-громовержець наказав братові своєму Аїду щороку відпускати з царства тіней Адоніса на землю, щоб утішити згорьовану богиню кохання.

Афродіта.

Отож бо знай: кохання — усесильне.

Немає меж для нього. На Олімпі,

землі і небі, в темному аїді,

серед богів і смертних - скрізь,

уквітчане квітками і сльозою,

воно царює.

В підтвердження цього дивись:

На сцені появляється Ерот, Аполлон, Дафна. Звучить музика, на фоні якої розвивається дійство.

Читець. Якими б сильними, могутніми та грізними не були боги та всі воїни зовсім безсилі перед вогнем кохання, перед золотими стрілами Ерота, перед волею Афродіти.

(Аполлон звертається до Ерота, який натягує тятиву лука).

Аполлон. Навіщо, тобі, дитя, така грізна зброя? Залиш краще мені посилати різючі золоті стріли, якими я зараз убив Піфона. Чи тобі рівнятися славою зі мною, стріловержцем? Чи не хочеш ти, часом, досягти більшої слави, ніж я?

Ерот. Стріли твої, Феб Аполлон, не знають промаху, всіх разять вони, але моя стріла поразить тебе.

Читець. І вийняв Ерот із сагайдака дві стріли: одну, що ранить, серце і викликає кохання, — нею він пронизав серце Аполлона, а другу, що вбиває кохання. Пустив він її у серце німфи Дафни.

(З першого погляду покохав Аполлон прекрасну Дафну. Але лишень побачила Дафна золотокудрого бога, як кинулась тікати.)

Аполлон. Стій, прекрасна німфо. Чому біжиш від мене немов овечка, переслідувана вовком; немов голубка, що рятується від орла. Я ж не ворог тобі! О, почекай, спинись! Адже я Аполлон, син громовержця Зевса, а не звичайний смертний пастух.

Читець. Дафна не слухала. А коли Аполлон був уже зовсім близько, німфа звернулася до свого батька, річкового Пенея.

Дафна. Батьку Пенею, допоможи мені! Розступися швидше земе і поглинь мене! О, відніміть у мене цей образ, він завдає мені тільки страджання!

Читець. Тільки сказала це німфа, як зараз же зацімпили її члени. Кора вкрила її ніжне тіло, волосся обернулося в листя, а руки, піднесені до неба, перетворилися у віття. І отримала вона нове ім'я — лавр.

Аполлон. Нехай же вінок тільки з твоєї зелені прикрашає мою голову. Від сьогодні ти прикрашатимеш і мою кефару, і мій сагайдак. Ніколи, лавре, не зів'яне твоя зелень. Ти будеш вічно зеленим!

(Міняються музика і герої. Замість Аполлона, Дафни та Ерота появляються Паріс, Єлена та Нерей.)

Читець. Паріс знав — Єлена — прекрасна, та коли врешті господиня дому вийшла до зали, де приймав гостя Менелай, гість мало не скрикнув: то була сама Афродіта!

Врода Менелаєвої дружини так збентежила вояка, що він не міг промовити слова. Він тільки мовчки стояв і дивився, не в силі відвести від Єлени зачарованого погляду. Єлена дивилася на стрункого юнака, на його збентежене вродливе обличчя, і в її серці спалахнув пекучий вогонь. Наступного дня Паріс і Єлена zostалися вдвох. Та певне була ще з ними невидима для смертних очей золота Афродіта, бо в кожному їхньому погляді й слові відчувалось нестримне кохання. Тепер Паріс уже не мовчав.

Паріс. Я приїхав не для того, щоб торгувати з містами Еллади й милуватися ними, не буря прибила до Спарти мій корабель. Я приїхав заради тебе, Єлено, бо в мріях бачив ці променисті очі, це дивне обличчя. Ні, навіть у мріях ти не була така вродлива, як насправді.

Єлена. Ти бачиш мене у мріях?

Паріс. Ще й скільки разів! Бо сама Афродіта обіцяла тебе мені. Це вона послала мене в далеку путь, дала ходовий вітер і сама повела корабель. Я

поїхав заради тебе, Єлено, заради тебе знехтував дарами Гери і Афін Паллади, що обіцяли мені владу і славу.

Єлена. Що ж сталося, Парісе?

Паріс. Не запрошена на весілля Пелея та Федіти, богиня чвар і розбрату Еріда дуже розгнівалася і вирішила помститися. Нечутно наблизилася Еріда до божественних гостей і кинула на весільний стіл золоте яблуко із написом: "Найвродливішій". Побачивши те яблуко миттю посхоплювалися зі своїх місць три великі богині — Гера, Афіна Паллада та Афродіта, бо кожна гадала, що саме вона — найвродливіша в світі. Вони зняли страшенний галас і заспокоїти їх зміг лишень Зевс. Він наказав Гермесу відправити богинь на троянську землю, до мене, а мені — розсудити трьох богинь-жінок.

Я — Гера, володарка Олімпу, — сказала одна з них. Подивись і скажи: хіба я, Зевсова дружина, не найвродливіша в світі? Якщо ти віддаси яблуко мені, я зроблю так, що ти станеш панувати над усіма смертними, що живуть на землі.

Придивись уважніше до мене, — підступили Афіна Паллада, — чи ти бачив колись таку войовничу красу? Якщо ти присудиш те яблуко мені то ніколи не знатимеш поразки в бою й станеш славетним героєм.

Останньою до мене підійшла Афродіта:

— Віддай яблуко мені, ти ж сам бачиш: вродливішої богині від мене немає. А серед смертних є тільки одна жінка, що може вродою рівнятися до мене. То Єлена, дружина спартанського царя Менелая. Я владна зробити так, що вона покине дім, родину й Спарту та й поїде за тобою хоч на край світу.

Кров ударила мені в голову і я простяг золоте яблуко Афродіті.

Єлена. Цього тобі не подарують ні Гера, ні Афіна Паллада, надто вони лихопомні! Начувайся, Парісе!

Паріс. Я знаю, тепер вони до віку мої вороги. Та навіщо мені їхні дари? Ти — моя влада, ти — моя слава! Їдьмо зі мною! Вся Троя схилиться перед твоєю небесною вродою й шануватиме тебе, як богиню.

Єлена. А Менелай? Хіба він стерпить образу? Хіба стерпить ганьбу вся горда Еллада?

Паріс. Невже ти гадаєш, що могутня Троя безсила тебе захистити?

Єлена. То почнеться війна? Ні, ні, тоді потоне у крові й наше кохання!

Паріс. Ніколи, такого не буде! Та навіщо журитися, люба? Мерщій збирайся й ідемо.

Читець. І засліплена коханням Єлена покинула все — свою маленьку дочку, палац Менелая та улюблену Спарту. Одразу море стало чорніти й братися білими гребінцями, вітер подужчав, загув, небо вкрилося важкими хмарами; уже не хвилі, а справжні вали понесли корабель наче тріску. То розгнівана й двічі ображена Парісом Гера надумала потопити зухвальця.

Нерей. Що ти накоїв, Парісе! Ти викрав Єлену на горі собі та всій Трої. Ти порушив Зевсів закон гостинності й насміявся над великою святинею — шлюбом. Цього ганебного вчинку тобі не подарують ані боги, ані люди. Вся Еллада вже береться до зброї, уже бряжчать мечі і щити, і сама божественна Афіна Паллада взяла в руки свій непомильний спис. Війна буде довга, багато крові проллється. Загинуть у розквіті літ твої чисельні брати, загине твій батько Пріам і згорить уся священна Троя. Схаменись, Парісе, заверни кораблі, доки не пізно!

Паріс. Афродіта! Ти бачиш Єлену, як вона навіть у темряві сяє! Навіщо нам слухати старого діда, що від старості позбувся розуму й наплів нам дурниць? Золота Афродіта сама обіцяла мені щастя в коханні, тільки їй і треба довіряти.

Читець. І справді Афродіта врятувала їх від бурі та щасливо довела корабель до троянського берега.

Насторожено, мовчазно зустріли Паріса троянці. Та ніхто з поміж них не дорікнув царевичеві, бо коли Єлена ступила на вулиці міста, навіть старі люди піднімалися з своїх місць, вражені її небесною вродою. А молоді казали: "Заради такої краси й воювати не сором".

(І тільки Кассандра, Парісова сестра, ридала.

Музика стихає. Герої зникають. На авансцені з'являється Афродіта.)

Афродіта.

Прощай, дитя земне. Тебе я покидаю.

Боги Олімпу кличуть Афродіту.

Візьми на пам'ять стріли мого сина.

(залишає біля учениці, що спить, стріли)

Вони влучають точно і вічністю помічені

напевно, бо ні віки, ні простір на заваді

Їм стать не можуть. На прощання

Історію тобі я давню розповім.

Колись давно, в богині Афродіти

була чарівна чаша із коханням, що

мов троянда пелюстками розцвітало в ній.

Пелюстки незвичайні тої квітки

богиня дарувала всім, вражаючи красою очі,

а серце — запах ніжний полонив.

Та Ерот, граючись, розбив чарівну чашу

І почуття прекрасні розгубив.

З тих пір він мусить стріли випускати.

Багато вже сердець так полонив.

А пелюстки кохання розлетілись

І на землі квітують де-не-де. Збери їх!

Чуєш, я прошу: збери їх в букет словесний

І тоді — кохання квітиці на Олімпі

в чарівній чаші знову вік цвісти.

(Афіна зникає, а Учениця просинається. Розмірковує, а далі декламує)

Афродіта ... Мабуть я сплю...

"Збери їх у букет словесний

І тоді — кохання квітці на Олімпі

в чарівній чаші знову вік цвісти."

Щоб це могло означати? А це що? /бере золоті стріли/. Ні. Я не сплю, я просто зійшла з розуму.

(Роздається телефонний дзвінок. Іде діалог)

Невідомий. Привіт. Вітаю тебе з днем Валентина.

Учениця. Спасибі. Тебе теж.

Невідомий. Я хочу нагадати про вечір. Ти ж не забула?

Учениця. Ні. Ти хто?

Невідомий. Поквапся. Час не жде. Я твоя гостя... зі сну. Ти пам'ятаєш про моє прохання?

Учениця. Що?

(Телефонні гудки.)

(На фоні музики М.Леграна "Шервудські зонтики" звучить запис різними мовами "Я тебе кохаю".)

Ведучий 1.

"Я тебе кохаю..." Різні віки, різні мови...

Усе різне. Єдине — кохання.

Воно — "вогонь і лід", поезія і проза,

воно, як пісня, без кінця та краю,

що лине над безкраїми степами,

як біг струмка, як грім і блискавиця,

як зірка, квітка, ...що вража сміливця

красою й простотою водночас.

Кохання — все, що було, є і буде.

Воно зігріє вас у свята й будні.

Ведучий 2. Найкращими словами, що притаїлися у найпотаємніших глибинах сердець виливають закохані один одному свої почуття, розповідають про радість і щастя, тугу та біль.

Ведучий 3. Саме кохання, любов — джерело творчого натхнення багатьох поколінь. До цієї одвічної теми завжди зверталися поети, письменники, художники, композитори, скульптори, філософи.

(Мелодекламація вірша Р.Тагора "Вічна любов"/пер. В.Батюк/.)

Читець.

*В одмінах народжень, крізь даль і роки,
До тебе мали пориви п'янки,
З пісень тобі серце сплітало вінки,
Якими вінчалася ти залюбки
У різних народженнях, в різні віки.
Як чую легенди старі проти кохання,
Про щастя побачень, про біль розставання, -
Ввижається серцю зраділому вмить:
Мов зірка Поляра, крізь морок століть
Твій образ ясний наді мною зорить.
Несе нас кохання довічна ріка,
З немертного часу вона витіка,
В ній сльози розлуки, освідчень слова -
Одвічне кохання усіх порива.
Сьогодні ж кохання спинило свій біг,
Тобі воно, рідна, упало до ніг,
У ньому ридання і радості спів,
У пісні моїй — всіх поетів порив,
В одному коханні — любов всіх часів.*

Ведучий 1. Саме сьогодні, 14 лютого ми звертаємося до теми кохання, бо сьогодні незвичайний день. Сьогодні день святого Валентина — всесвітній день закоханих.

(На фоні класичної музики /може бути Штраус чи Шуберт/ подається розповідь про історію дня святого Валентина)

Ведучий 2. У сиву давнину, зазначену 3 ст.н.е. римський імператор видав наказ, який заборонив людям одружуватись. Молодий єпископ Валентин, бачачи страждання закоханих, вінчав їх таємно. Про таємниче порушення імператорського наказу довідалися законники. За цю "злочинну діяльність" імператор наказав кинути порушника до в'язниці.

Іронія долі чи черговий жарт Ерота, але у в'язниці молодий єпископ закохується у сліпу дочку наглядача. Кохання — гаряче мов вогонь і швидкоплинне, як спалах блискавиці заповонило серця молодих людей. Воно народилося, спалахнуло й померло, бо Валентина стратили. Перед смертю він послав коханій дівчині прощальну записку з однією короткою фразою: "Від Валентина". Так і мандрують з того часу світом Валентинки — послання закоханих. А 14 лютого — день смерті Валентина святкують у всьому світі й називають днем закоханих.

(Читець виконує вірш В.Коротича "Колискова для коханої")

*Ти не спи сьогодні, не засни,
Тишу я, мов кригу розтоплю
Хай тебе минуть тривожні сни,
Ти не спи, бо я тебе люблю.
Крізь звабливі тисячі оман,
Серцем відганяючи біду,
Я прийду до тебе, мов туман,
І тобі на плечі упаду.
Хоч тебе б побачити в кіно,
Хоч би до твоїх торкнутись рук.
Ми не зустрічалися давно,
Я уже втомився від розлук.
Лиш мене поклич з безсоння ти.
Ти мене прости за цю любов
І за муку цю мене прости.*

Ведучий 3. Біля вас, на столиках, лежать Валентинки. Вони найрізноманітнішої форми: серце, голуб, конверт, просто листівка. Поки звучатиме пісня Дж.Дасена "Любов" заповніть наші Валентинки, щоб при нагоді подарувати людині, яка вам подобається.

(Мелодекламація сонету Данте)

Читець.

*Благословенні будьте день і рік
І мить, і місяць, і міся урочі,
Де спостеріг я ті сяйливі очі,
Що зав'язали світ мені навік
Благословен вогонь, що серце пік,
Солодкий біль спечаленої ночі
І лук Амура, що в безоболочці
Пускав у мене стріл ясний потік!
Благословенні будьте, серця рани
І вимовлене пошепки ім'я
Моє і Донни — ніжне і кохане,
І ці сторінки, де про неї я
Писав, творивши славу, що не в'яне, -
Й ти, неподільна радосте моя!*

Ведучий 1. Любов. Таємнича й загадкова любов стояла, стоїть і стоятиме довіку біля витоків тих миттєвостей, коли в душах людських виникає щось незбагненно-животворяще, викликає подив і захоплення, вводить у світ краси й величі.

(Читець декламує сонет 132 Ф.Петрарка /пер. Г.Кочур/)

*Коли ж це не любов, то що ж це бути може?
Коли ж любов, тоді скажіть, яка вона?
Чи добра? — Звідки ж мук навала нищівна?
Лиха? — чому ж той біль такий солодкий, Боже?
З чиєї волі та все скоїлось — хто зна?
Як самохіть горю, то й скаржитись негоже,
А як нехотячи, то й плач не допоможе.
Це — животворна смерть, це — втіха навісна!
Страшного безладу я осягнув мету:
Так, ніби в море я, у простерінь безкраю
В хисткому човнику пустився без керма.
Безглуздя? Мудрість це? — І думати дарма!
Чого бажаю я — і сам уже не знаю:
Палаю взимку я, у спеку — весь дрижу.*

(Виразно читаються сонети У.Шекспіра 46 та 65 українською мовою /пер. Яр Славутич та мовою оригіналу)

Сонет 46.

*Мій зір і серце — в пристрасній війні:
Жадає кожний повновладно мати
Твою увагу й погляди сяйні,
Щоб ними жити й довго раювати.
Говорить серце — в ньому ти живеш,
До нього зовсім око не сягає.
Та присягається мій зір без меж —
В його обладу ти ввійшла докраю
Присягли вирок винесли твердий,
Думки скріпивши правосуддям сили.
Щоб серце й зір не відали біди,
Обох їх часто й мудро помирили:
Моєму оку — зовнішня краса,
А серцю серця схована яса.*

Сонет 65.

*Мідь і граніт, земля і океани
Не вистоять під натиском часу.
То ж як твою відстояти красу,
Тендітна квітко, витворе весняний?
Проти облоги войовничих днів
Чи може встояти дихання літа,
Коли в покорі никне міць граніту,*

*Найближчого супутника віків?
О, скорбна думо, марення безсиле!
Для свіжості земної краси
Хто може сховище міцне знайти,
Щоб від часу спасти обличчя миле?
Та над сторіччями краса твоя
З мого чорнила, може засія.*

Ведучий 2. Кохання приходить несподівано, коли в шаленому галопі час раптом зупиняється, коли терези почуттів раптом виходять з рівноваги й починають швидко коливатися в очікуванні незвіданого; коли в калюжах повсякденного життя відбиваються промені невловимої, трепетної радості, коли душа спалахує барвистими іскорками мрій і лине у світ Ромео і Джульєти...

(Виразне читання за ролями сцени 2 дії другої поеми Шекспіра "Ромео і Джульєта")

Ведучий 3. Кохання. Раптове і несподіване. А за ним надія і сподівання.

(Читець виконує вірш О.Пушкіна "Я вас любив..." у супроводі мелодії романсу, написаного М. Глінкою)

*Я вас любив; а може, вас люблю я,
не згас огонь у серці ще моїм,
Та хай любов моя більш не хвилює,
Я засмутить не хочу вас нічим.
Я вас любив безмовно, безнадійно,
То ревнував, то плакав, то зітхав,
Я вас любив і ніжно так, і мрійно,
Як дай вам Бог, щоб інший так кохав!*
(пер. І. Муратова).

Читець.

*Я вас любил. Любовь еще быть может
В душе моей погасла не совсем;
Но пусть она вас больше не тревожит
Я не хочу печалить вас ничем...
Я вас любил безмолвно, безнадежно,
то радостью, то нежностью томим.
Я вас любил так искренне, так нежно,
Как дай вам Бог любимой быть другим.*

Ведучий 1. Кохання приходить тоді, коли однієї миті тернисті стежки двох перетинаються і зливаються воедино.

Читець виразно читає Сонет 116 Шекспіра /пер. Д. Павличка/.

*Не буду я чинити перешкоди
Єднанню двох сердець. То не любов,
Що розквіта залежно від нагоди
І на віддаленні згасає знов.
Любов — над бурі зведений маяк,
Що кораблям шле промені надії,
Це — зірка провідна, яку моряк
Благословляє в навісній стихії.
Любов — не блазень, у руках часу,
Що тне серпом свої троянди свіжі —
І щік, і уст незайману красу.
Той серп любові справжньої не ріже.
Як це брехня — я віршів не писав,
І ще ніхто на світі не кохав.*

Ведучий 2. У житті всіх людей наступає мить, коли два погляди раптово зустрічаються, а серця, вражені золотими стрілами Амура, зроняють краплини крові, які виводять на скрижалі життя звичне й неповторне водночас "кохаю".

(Мелодекламація).

Читець

*В душі моєї найтайніший схов
Ласкава думка з вами загостила.
Вона печальне серце покорила
Солодкими словами про любов.
Душа питає серця: "Що за сила
Наш розум потрясає до основ,
Втішає болі й потрясає знов
Йому жадань і мрій могутніх крила?"
А серце — їй: "Задумана душе,
Сюди приходять дух Кохання,
Що молодість нам вічну береже
Він тій завдячує своє життя
Що наші скарги всі, жалі й страждання
Перейняла в пориві співчуття!"*

Ведучий 3. Краса — сила надзвичайна. Вона підносить і заворожує. Вона воскрешає. Тому всі ми поклоняємося їй, шануємо її серед одноманітності буднів.

Ведучий 1. Що традиційно дарували представницям прекрасної статі шляхетні лицарі?

Темпераментні іспанці — серенади під балконами, де мешкали їхні дами серця. Піросмані подарував своїй коханій площу троянд. Вишукані французькі кавалери — екзотичні парфуми, коштовності, маєтки, палаци й острови. Бідні студенти усіх країн гарненьким гімназисткам чи міщаночкам — любовні вірші й букетики фіалок.

Хоч яким був дарунок — коштовним чи не дуже, його завжди доповнювали квіти.

Кілька порад шляхетним кавалерам:

- Прагніть подарувати те, що ваша дама не спроможна купити собі сама.
- Пам'ятайте золоте правило: цінний подарунок - цінна увага.

Тож не намагайтеся "перестрибнути" самі себе, свої можливості, навіть зовсім не дорогий подарунок зможе принести радість.

- Подарунок має нагадати про пам'ятний день чи випадок.

- У стосунках із дівчатами не керуйтеся правилом: "Дареному коневі у зуби не дивляться". Не дослухайтеся порад товаришів. Вірте, ваша обраниця неповторна, не схожа на жодну іншу. Тож і подарунок для неї повинен бути нестандартним.

- Ніколи не робіть надто дорогих подарунків. Ви поставите дівчину у незручне становище. І пам'ятайте, жодна дівчина, хіба що надто ображена, не поверне назад вам квітів, бо цей подарунок ні до чого їй не зобов'язує.

Увага конкурс! Квіти, які вміють говорити.

Ведучий 1. Якщо вам забракло слів, подаруйте квіти. Вони усе скажуть замість вас. Як? Та просто, бо усі квіти уміють говорити. Так гвоздика каже: "Ти полониш моє серце"; нарцис: "Я дуже поважаю тебе"; тюльпан: "Я хочу сказати про наше кохання усьому світу"; орхідея: "Ти таємнича й незвичайна"; лілея: "Наше кохання чисте й вічне".

Які ще квіти вміють говорити, і що саме вони кажуть?

Ведучий 3. Життя — це чаша, наповнена краплинами радощів і страждань, злетів і падінь, надій і розчарувань. Розбити її — значить навіки зранити гострими осколками душу, зламати ніжну квітку, наповнену п'янким вином щастя. Пелюстки таких квітів, свіжі й прив'ялі, вранішні й вечірні, весняні та осінні, торкнувшись поетичного таланту, впали безцінними перлинами на палітру літератури.

Учениця. "Впали безцінними перлами на палітру літератури", тож мені треба зібрати саме ці перли. Мабуть про них казала Афродіта.

(Мелодекламація. Читець виконує вірш М.Рильського "Так ніхто не кохав")

Ведучий 1. Де ж зародилося кохання? Даваймо подивимось, що про це нам каже література.

(На фоні музики читці виконують у ролях фрагменти з творів "Снігурочка" О.Островського та "Лісова пісня" Лесі Українки. У першій сцені участь приймають Снігурочка та Весна. Виконується дія друга казки. Із слів)

Снегурочка /обрачаєсь к озеру/
*Родимая, в слезах тоски и горя
Зовет тебя покинутая дочь.
Из тихих вод явись услышать стоны
И жалобы Снегурочки твоей.*

(Із озера з'являється Весна, оточена квітами)

Весна.
*Снегурочка, дитя мое, о чем
Мольбы твои?.....
до слів:*

Снегурочка.
*Какое я сокровище храню
В груди моей! Ребенком прибежала
Снегурочка в зеленый лес — выходит
Девуцею с душой счастливой, полной
Отрадных чувств и золотых надежд.*

(У другій сцені приймають участь Мавка та Русалка. Текст читається з слів)

Русалка. Ти плачеш, мавко?

Мавка. Ти хіба ніколи не плакала, Русалонько?

Русалка. О, я! Як я заплачу на малу хвилинку, то мусит хтось сміятися до смерті.

Мавка. Русалко! Ти ніколи не кохала...

Русалка.
*Я не кохала? Ні, то ти забула,
яке повинно бути кохання справжнє!
Кохання — як вода, — плавке та бистре,
рве, грає, пестить, затягає й топить.
Де пал — воно кипить, а стріне холод —
Стає мов камінь. От моє кохання!
А де твоє? — Солом'яного духу
дитина квола. Хилиться од вітру,
під ноги стелиться. Зостріне іскру —*

*згорить не борячись, а потім з нього
лишиться чорний згар та сивий попіл.*

До слів:

Мавка. Так... він уже пролинув.

Ведучий 2. Перше кохання, кажуть, найсильніше... Мабуть тому, що приходить рожевим серпанком юності, зачіпає серце крилом ліричної пісні, збудує почуття, перетворюючи всі думки в солодкі мрії, що несуть у вир романтики.

(Під музичний супровід виконуються вірші Ліни Костенко, Володимира Сосюри).

Читець.

*Недумано, негадано,
забігла в глухомань,
де сосни пахнуть ладаном
в кадильницях світань.*

*Де вечір пахне м'ятою,
аж холодно джмелю.
А я тебе,
а я тебе,
а я тебе люблю!*

*Ловлю твоє проміння
крізь музику беріз.
Люблю до оніміння,
до стогону, до сліз.
Без коньяку й шампана,
і вже без вороття, —
я п'яна, п'яна, п'яна
на все своє життя.*

Ведучий 3. Кохання... Пристрасне й жагуче. Воно часто не гине навіть у серці безнадійно закоханого.

(Читці виконують вірш Гійома Аполліонера у пер. М.Лукаша.)

*Любов померла на руках
Ти пам'ятаєш першу
зустріч
Та інша прилетить як птах
Ти тільки вийди їй на зустріч.
Минула ще одна весна
Вона була ласкава й ніжна*

*Прощай години чарівна
Ти прийдеш знов жадана й ніжна.*

Ведучий 1. Кохання і поезія... Поезія є дзеркалом людської душі, того що її переповнює.

(Мелодекламація фрагменту з твору Лопе де Вега "Собака на сні" /пер. М.Лукаш/)

Читець.

*Як хтось когось, здається, полюбив,
побачивши з другою женихання, —
це — заздрощі, а зовсім не кохання,
якщо й до того вогник не горів.
Та як і перше в серці був порив —
що на уста жене уста жадання,
як кров жене в обличчя стид чи гнів.
Нічого більше не скажу комусь,
щоб знизька не образити високе;
прийму я долі вироки жорстокі,
надії на блаженство я зречусь,
аж поки не упевнюся, що смію
в душі жити цю безумну мрію.*

Ведучий 2. Любов... Солодка мов мед і гірка, мов полин-трава. Серед ураганів життя й штормів долі можуть розійтися стежки, що тільки-но з'єднались, навіки розімкнутися руки, що так і не встигли переплестися.

(На фоні музики читець виразно виконує вірш Альфрада де Мюссе /пер. В.Ткаченка/)

Читець.

*"Ніколи!" — ви зрекли, тоді як біля нас
Звучала Шуберта мелодія велична.
"Ніколи!" — ви зрекли, тоді як попри вас,
З очиць світилася блакить меланхолічна.
"Ніколи" — ствердили, і погляд ваш пригас,
Немов потьмарена медаль середньовічна.
Проте запоною шляхетність горда й вічна
Рум'янцем вам лице залляла водночас.
Одне лиш слово ви сказали, повні зваги.
Освідчуючись вам, я не звертав уваги
На вашу посмішку та риси чарівні.
Душа принадніша, ніж ваші очі сизі*

*І, дивлячись у них, я шкодував, маркізо,
Що серце квіткою закрилось в ній.*

Ведучий 1. Життя буває немилосердним і жорстоким, ставлячи на шальки терезів долі закоханих, вимагаючи невблаганними обставинами їх наминучої розлуки.

(Читець виконує твір О.Кочеткова "Баллада о прокуренном вагоне")

*— Как больно милая, как странно,
Сроднясь в земле, сплетясь ветвями, —
Как больно милая, как странно
Раздваиваться под пилой.
Не зарастет на сердце рана
Прольется чистыми слезами,
Не зарастет на сердце рана —
Прольется пламенной смолой.*

*С любимыми не расставайтесь!
Всей кровью проростайте в них.
И каждый раз навек прощайтесь!
И каждый раз навек прощайтесь!
И каждый раз навек прощайтесь!
Когда уходите на миг.*

Ведучий 2.

*І кожний раз навек прощайтесь,
Коли ідете ви на мить.*

Довічна любов це не вигадки, це факт, збережений історією.
Рольове виконання фрагменту тексту про Роксолану. У сцені задіяні:
Роксолана, Султан, ведучий.

Роксолана.

*Я з Підгір'я, з Русі червоної,
Де веселки квітнуть ясні.
За татарськими дикими конями.
Білий світ потьмянів мені.*

/Збоку сидить турецький хан.Роксолана паде на коліна/.

*Відпусти мене , дужий пане,
На Вкраїну, у отчий дім.
Буду вдячна я вік султану
І онукам, й синам твоїм.*

*Ну навіщо тобі українка?
Що не хоче зректися хреста?*

Султан.

*Роксолана — то, значить, русинка...
Твоя мова і мудра, й проста.
Твої очі — то синій туркус.
Талісман мого щастя й звитяг.
Береже він від чарів турків,
Перемогами повнить стяг.
Хочу я, щоб в османську породу
Ти влила свою лагідну кров,
За пісенність твою і за вроду
Дам тобі я багатство й любов.*

Роксолана.

*О, володарю Заходу й Сходу,
Твоя мова вселяє жах.
Ти — хамор мусульманських народів,
Ти — османів грізний падишах.
Відпусти! Я роками брестиму
До матері моєї в сльозах.
Покровителю Єрусалиму,
І Дамаску, і Мекки гроза...
Ну навіщо тобі русинка?
Мусульманку візьми собі.
Я лиш немічна хвора жінка,
Що в нерівній паде боротьбі.*

Султан.

*Ти владика доводиш до сказу.
А чи знаєш, Вкраїни дочка,
Найбіліша грузинка Кавказу
Терпеливо на мене чека.
Найяснішу зорю Стамбула
Міг би взять я собі в гарем.
Тільки ти моє серце зітнула
Синьоока ханум... Хурем...*

Роксолана.

*Обіцяй же мені, султане,
За покірність й любов мою,
Що невільники — християни
Теж пізнають щедрість твою.
Відпусти на Аврет-базарі*

*Тих невільників, чий чуєш спів.
На Геляті і на Скутаві
Ти розкуй козаків-братів.
Лиш тоді не втоплюсь в Босфорі,
Стану туркові за жону,
Чи в любові чи то в покорі
Падишахові діток зачну.
Тільки знай, що повік не забуду
Я народу свого, й землі,
Хоч тобі уклонятись будуть
Всі народи, всі королі.
Коли згоден на те, Сулеймане,
То веди мене до вінця.
І хай буде жона Роксолана,
А не в пишній кошарі віця.*

Ведуча:

*І схилив падишах коліна.
І припав до дівочих ніг.
Не раба — а богиня Афінa
На султанський прийшла поріг.
Він хотів їй гукнути грізно:
"Ти смирнішою бути могла б"
Та збагнув: відступати вже пізно.
Він невільник, навечно він — раб.*

Ведучий 1. Сулейман, переживши Роксолану на 23 роки, жодного разу більше не зайшов до свого гарему й зберіг вірність коханій дружині. Це свідчення з архіву династії Османів буквально приголомшує. Адже, як треба любити жінку, щоб знехтувати законами ісламу! Жоден наймогутніший володар не міг би собі цього дозволити. Адже закони шаріату владні й над ним, і перед усім, саме халіф мусив їх дотримуватися, бо був "хранителем Корану". На той час це було викликом і могло привести до бунту, державного перевороту, принаймі підірвати його авторитет.

Ведучий 2. Окрім того, він надав дружині найвищий титул сер-кардинала, якого не удостоїлася жодна жінка за всю історію Османської імперії. Коли ж Роксолана померла, щодня тужив на її могилі. Заповідав поховати поруч і себе, що також було викликом османським традиціям — жінка не могла бути похованою поруч чоловіка.

На фоні музики звучить виразне читання вірша Гійома Аполліонера "Прядка волосся" (пер. М.Лукаш).

Читець.

*Русявого волосся прядка
Не муч мене і не неволь.
А в тебе чи жива ще згадка
про спліт химерний наших доль.
Монмартр Отель і ти, мов мрія
Тут тихий шепіт перебіг.
Я пам'ятаю день, коли я
Переступила твій поріг.
Ця згадка-прядка нині впала
Додолу, мов останній лист
Дві долі наші напропале
Із днем згасаючим злилися.*

Ведучий 3. Та любов не помирає, не розвіюється попелом. Вона живе скрипкою, словом, подихом вітру.

(Читець виконує вірш Ліни Костенко)

*Не говори печальними очима
те, що бояться вимовить слова.
Так виникає ніжність самочинна,
так виникає тиша грозова.
Чи ти мій сон, чи ти моя уява,
чи просто чорна магія чола...
Яка між нами райдуга стояла!
Яка між нами прірва пролягла!*

Ведучий 1. Кохання і любов — категорії вічні й незнищені. Попри всі біди й негаразди, попри всі катаклізми, в світі владарює чистота, честь, гідність і любов. На такій ноті ми закінчуємо сьогоднішню зустріч любителів поезії.

(Звучить музика)

Учениця. "Збери в букет словесний". Я спробую зібрати цей букет: Данте Аліг'єрі, Уільям Шекспір, Олександр Пушкін, Лопе де Вега, Гійом Аполліонер, Альфред де Мюссе, Олександр Кочетков, Ліна Костенко, Володимир Сосюра. Це справді букет. Букет співців кохання.

Афродіта. Так. це саме той букет, на який я так довго чекала Спасибі смертна сестро і ... привіт...

Свято доречно завершити читанням вірша Шіллера "Боги Еллади" у пер. М.Лукаша. У цьому приймають участь усі учасники вечора, розбиваючи твір поета за строфами чи рядками.

Інший світ за вашого правління
Був, Еллади світлої боги!
Ви вели блаженні покоління
На казкові щастя береги.
Люди ще були тоді, як діти, —
Радісні, безхитрісні, прості,
У вселенським храмі Афродіти
Всі вклонялись красоті.
Прозірні поезії одіння
Повивали чарами життя,
Все проймало сил живих бродіння,
Все впадало даром відчуття.
Благородне любляче начало
Позначало кожен рух єства;
Око втаємничене вбачало
Скрізь присутність божества.
Де тепер, як вірить астроному,
Мертва куля крутиться в імлі,
Там колись у повозі сяйному
Геліос являвсь синам землі.
В горах ореади домували,
Дерева були житлом дріад,
Ріки сріблоплинні шумували
З урн одрадісних наяд.
В камені дочка Тантала,
Крилась Дафна в лаврових вінках,
Філомела в гаї щебетала,
Німфи лебеділи в комишах;
По дитині плачучи Церерра
Слізьми доповняла плин струмка,
А з горбка зажурена Цітера
марно кликала любка.
До Девкаліонового роду
Сходив з неба красень Аполлон,
доньок Пірри вподобавши вроду,
Він займав їх в любосний полон.
Між людьми , героями й богами
Не здіймавсь непереборний мур, -
Смертних із героями й богами
Родичав меткий Амур.
Любо-мило вам було служити —
Ні вериг, ні зречень, ні страждань;
Весело й щасливо серцем жити —
То була богам найкраща дань.
Лиш краса була тобі священна,

не цуравсь і бог ніяких втіх,
Де цнотливі Грація й Камена
Упокорювали всіх.
Як двірці, сміялись ваші храми,
На змаганнях сили й моготи
Колісниці в перегін з вітрами
Вам на честь гриміли до мети.
Ворухливі хороводні сплети
Обвивали гронами олтар,
І несли увінчані атлети
Вам вінки свої у дар.
З тирсами, під вигуки "Евоє!"
Барсами там їздив Діоніс,
В келихах вологи огневої
Земнородним радоці він ніс.
З ним сатири, фавни і манади
Танцями вславляли яр хмільну,
Сам він зором надавав принади
Іскрометному вину.
В смертний час ніхто не знав жахання,
Бо кістяк за горло не стискав;
Зцілувавши з уст життя дихання,
Геній тихо світоч опускав.
В Тартарі людину судією
При вазі постановляв Аїд,
І фракієць піснею своєю
Міг розчулить евменід.
Там було, на Єлісейськім лоні
Кожна тінь свій лас знаходить знов -
Вершника баскі чекають коні,
Вірну жінку — мужова любов;
Лін пісні заводить дивним ладом,
Алкестиду пригорта Адмет,
Знов Орест зіходитьсья з Піладом,
Стріли знайде Філоктет.
Хто вершив велике, хто горів ним,
Хто ішов трудним шляхом чеснот, -
Там не раз вважався боговірним,
Осягав найвищих нагород.
Там безсмертні голови схиляли
Перед тим, хто мертвих викликав,
І з Олімпу близнюки сіяли,
Щоб не згинув мореплав.
Де ж ти дівся, світе мій прекрасний,
Любої природи цвіт і плід?

*Тільки в пісні відблиск твоїй незгаслий,
Тільки в казці твоїй чудовий слід.
Порожньо в сумних твоїх оселях -
Ні богів не видно, ні богинь.
Від картини буйнощів веселих
Залишилась тільки тінь.
Обнесло, оббило тишині квіти,
Як буревій північний налетів,
Щоб з усіх одного збагатити,
Мусів щезнуть дивний світ богів.
Ах, між зір не бачу я Селени,
Феба теж у синяві нема.
Клич, гукай — німує гай зелений,
І ріка мовчить німа.
А боги пішли в країну мрії,
Більше їх не потребує світ,
Бо вже сам крутиться уміє,
Сам скеровує свій хід.
Так пішли, узявши все високе,
Все прекрасне, чим душа жива,
Всі кольори, всі життєві соки,
Нам лишивши спомин — слова.
Десь вітає плем"я боговите
На захмарній Пінду висоті
Що безсмертно в співі має жити,
Мусить згинути в житті.*

Афродіта. Тільки кохання живе вічно, мандруючи через віки.

